

Verslag bijeenkomsten Kerkenvisie Rheden 26 en 31 januari 2022

Aanwezigen:

Marc Budel (wethouder), medewerkers team Erfgoed en Ruimtelijke ontwikkeling, medewerkers adviesbureau Coup en genodigden.

Welkom door wethouder Marc Budel

De wethouder heet iedereen welkom. Hij is blij met de opkomst van beide avonden. Voor sommige kerken is de toekomst zeker, maar voor veel kerken ook niet. Er komen allerlei vragen op kerkeigenaren af; belangrijke, maar ook moeilijke vragen. Met het traject van de kerkenvisie gaan we gezamenlijk op zoek naar de 'kerkenopgave' in Rheden en waar we krachten met elkaar kunnen bundelen. Overigens gaat het niet alleen om kerken, maar ook om bijvoorbeeld de synagoge, moskee en kerkhoven dus de naam van de visie kan ook goed veranderen in bijvoorbeeld Visie Religieus erfgoed, daar wordt nog over nagedacht.

Een visie op de toekomst van kerkgebouwen en ook een synagoge en moskee maak je samen. Het doel is het gesprek op gang brengen. Het zal niet ophouden bij deze avonden, maar dit is een eerste stap in een langere reis. Niets doen is geen optie, omdat maar een klein deel van de kerkgebouwen uiteindelijk de oorspronkelijke functie naar verwachting behoudt. Hoe willen we omgaan met de beeldbepalende gebouwen in de toekomst? Er kan ook een maatschappelijk gat ontstaan als gemeenschappen stoppen.

We houden de scheiding van kerk en staat in acht, maar het is goed als overheid en kerk elkaar vinden. De wethouder wenst iedereen een vruchtbare avond toe en hoopt iedereen in de toekomst tijdens fysieke bijeenkomsten te ontmoeten.

Korte voorstelronde

De verschillende betrokkenen en aanwezigen stellen zich voor.

Presentatie resultaten gesprekken en inwonersenquête

Zie presentatie in de bijlage.

Gesprek over de vragen

Wat hoopt u dat het kerkvisietraject gaat opleveren aan vervolgactie?

Men is blij met de kerkenvisie. Het geeft inzicht in de betrokkenheid van de dorpen bij de kerken en geeft mogelijkheden om de participatie van de gehele gemeenschap te vergroten. Er kan samen gekeken worden naar meer gezamenlijk gebruik van gebouwen per dorp en ook naar buitenkerkelijke activiteiten rond en in de kerkgebouwen.

Wat kan de gemeente Rheden hierin voor u betekenen?

De volgende suggesties werden gedaan in de verschillende deelsessies:

- Voorkom dat kerken onderling gaan concurreren met nevenbestemmingen en herbestemmingen. De gemeente zou daarin een regierol kunnen nemen.
- Betrek de buurt rondom de kerk bij het gebruik van de kerk. Een platform als 'Ik buurt mee' is hierin een goed initiatief. Ook meer buitenkerkelijke vrijwilligers zouden kunnen helpen.

- Mogelijk kan de gemeente helpen met subsidies vanuit o.a. de rijksdienst en de provincie. Die aandacht is er al, maar er is daar ook nog een weg af te leggen. Er is sowieso hulp nodig rondom financiën als je iets overeind wilt houden. Voor particulieren zijn dit soort trajecten soms helemaal lastig.
- Mogelijk kan de gemeente een inspirerende rol hebben rondom de thematiek van duurzaamheid en herbestemming. Bijvoorbeeld door het organiseren van cursussen met experts of kennisbijeenkomsten.
- Er wordt ook aandacht gevraagd voor de grote maatschappelijke bijdrage van kerken. Die streven niet alleen religieuze doelen na, maar ook veel maatschappelijke. Belangrijk dat de gemeente daar ook aandacht voor heeft.
- Het zou fijn zijn als de gemeente sneller reageert op vragen. Vooral voor ondernemers kan vertraging geld kosten. Verder zou het fijn zijn als de gemeente langskomt om te kijken en te overleggen en helder aangeeft welke mogelijkheden er wel of niet zijn.
- Rondom de begraafplaatsen liggen de uitdagingen vooral rondom vrijwilligerswerk. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de instandhouding, maar kan door middel van bijvoorbeeld subsidies wel ondersteunen.

Welke activiteiten zou u zelf willen ondernemen als eigenaar?

Er is behoefte aan inspiratie, misschien kan de gemeente hiervoor iets organiseren. Ook kunnen eigenaren samenwerken en elkaar inspireren over zaken als gebruik, maar ook over duurzaamheid en klimaat. Verder wordt de museale functie als mogelijkheid van herbestemmen gemist. Misschien kan bijvoorbeeld een deel van relikwieën uit Arnhem in Velp een museale plaats krijgen. Opgemerkt wordt ook dat door corona veel van de ideeën die er in het verleden waren stil zijn gelegd.

Door publiek toegankelijke functies in kerken te realiseren, blijven kerken beleefbaar voor dorpsbewoners en andere geïnteresseerden.

Welke partijen in de regio kunnen misschien ook een positieve rol spelen? En hoe?

Genoemd worden:

- Cultuurbedrijf RIQQ
- Boekhandel(s)
- Buren en omwonenden
- Groepen die op zoek zijn naar gemeenschappelijke woonruimten
- Monumentenwacht
- Provincie
- Landelijke organisaties die zich bezighouden met het online ontsluiten van begraafplaatsen

Terugkoppeling en vervolg

De avonden zijn als verhelderend en goed ervaren. Fijn om de verschillende gezichten te zien en zaken uit te wisselen. Fijn ook dat de gemeente dit vanuit een proactieve houding oppakt. Gehoopt wordt dat het getoonde perspectief positiever zal uitvallen, maar het wordt als goed ervaren om goed na te denken over de toekomst. Hiermee is de inventarisatiefase onder eigenaren en inwoners afgesloten.

Wat volgt:

- Op basis van alle gegevens maken we per kerk een paspoort dat nog wordt aangevuld met o.a. bouwhistorische info.
- We gaan de resultaten op hoofdlijnen intern met vertegenwoordigers van andere beleidsvelden bespreken om te zien of zij er nog zaken aan toe te voegen hebben.
- Dat alles bij elkaar resulteert in een conceptvisie die we nog een keer aan de direct betrokkenen voorleggen.

- Tegen de zomer willen we onze slotconclusies voorleggen aan het college van burgemeester en wethouders.
- Dat stuk gaat mee als onderdeel van de actualisatie van het erfgoedbeleid, die dit jaar plaatsvindt, naar de gemeenteraad eind dit jaar.
- Dat geheel wordt als bouwsteen onderdeel van de Omgevingsvisie die in 2022 en 2023 door de gemeente wordt opgesteld.
- Uiteraard blijven we in de tussentijd graag met elkaar in gesprek als het gaat om het delen van kennis en ervaring bijvoorbeeld, of als het gaat om de begeleiding bij het zoeken naar nevenfuncties of nieuwe functies.

Zoals toegezegd nog enkele links naar inspirerende voorbeelden van omgang met religieuzes erfgoed:

- <https://www.kerkvernieuwers.nl>
- <https://www.toekomstreligieuserfgoed.nl>
- Boek: Kerkgebouwen 88 inspirerende voorbeelden van nieuw gebruik – van appartement tot zorgcomplex, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed